

ԹԻՖԼԻՉ, 4 յունիսի
ԳՐԱԿԱՆ ՖՕՆԴ

—
Ինչ խօսք, որ Հէօն պէտք է գտնէր ու յայտարարէր Հայոց տպագրութեան շորս հարիւրամեակը՝ ինչպէս և արաւ երէկեան «Հորիզոնում»: Եւ անառաջներս է այդ մեծ կուլտուրական տօնը—ընդհանուր Հայոց Գրականութեան տօնը, մեծ յիշատակների, հոյակապ գործերի, փառաւոր անունների տօնը: Տօնը այն ամեն նւիրականի ու վսեմի՝ ինչ որ կարողացել է տալ և տւել է Հայ ազգը: Բարձր ու լուրջ խորհրդածութիւնների առատ ու գեղեցիկ նիւթ: Եւ անկասկած շատ խօսք կը լինի այդ տօնի նշանակութեան ու Հայոց Գրականութեան վրայ. բայց շորս հարիւր տարուց յետոյ Հայոց տպագրութիւնը, Հայոց Գրականութիւնը, ինչ խնդիրներ, ինչ հոգուեր է հանում մեր առջև: Սրանց

հանդէպ էլ պէտք է լինեն այն
առաջարկութիւնները, որոնց մա-
սին խօսում է մեր ընկերը:

Այդ խնդիրներից, այդ հոգսե-
րից մէկը, թերևս կենդրոնական
ու մեծը այն է, որ աշխարհքի
ամեն ծայրում հայ գրողը չի կա-
րողանում նւիրել գրականու-
թեանը և իր գործով պարապում
է ի միջի այլոց: Յոյս էլ չկայ,
որ կը փոխւի այդ գրութիւնը, ո-
րովհետև պատճառը շատ է հիմ-
նական, ազգը փոքր է, ընթերցող
հասարակութիւնը քիչ է, գրակա-
նութեան շուկան—սահմանափակ:
Այս տեսակ փոքր ազգերի մէջ
գրականութիւնը միշտ պահւում է
անհատի, հասարակութեան թէ
պետութեան՝ արտաքին միջամ-
տութեամբ ու օժանդակութեամբ:
Մեր մէջ էլ մի քանի անգամ
հրապարակաւ խօսք է եղել—գրա-
կանութիւնն ապահովելու մի ձև
գտնել, բայց միայն խօսք է ե-
ղել և երբէք գործի չի անցել:
Այժմ պատեհ ժամանակ է և գրա-
կան այս համազգային տօնին
հեշտ կարելի էր մի անգամ ընդ-

միշտ վճռել այդ հին խնդիրը,
հիմնելով ու հաստատելով մի ու-
ժեղ գրական Փօնդ: Ընդհանուր
Հայոց ազգի հիմնած մի ուժեղ
Փօնդ—Հայոց Գրականութեան հա-
մար: Այդ Փօնդը կը փոխէր հայ-
ոց ամբողջ գրականութիւնը,
կեանքի քմահաճոյքներից կազա-
տէր տաղանդաւոր մարդկանց,
խանգարւած հներին գործի կը
դնէր, սկսնակ նորերին ուժ կը
տար ու առաջ կը քաշէր: Դա կը
լինէր առաջիկայ մեծ տօնի ամե-
նագեղեցիկ յաւերժացումը: Եւ
անպատճառ պէտք է լինի այդ
համազգային հոգացողութիւնը՝ ե-
թէ ճշմարիտ է, որ ամբոխներն
ու ժողովուրդները Գրականու-
թեամբ են ազգ դառնում ու
մտնում կուլտուրական ազգերի
շարքը, եթէ Գրականութիւնը ազ-
գի հոգին է, եթէ նրա փառքն ու
պարծանքն է, ինչպէս յայտնի է
լուսաւոր աշխարհքներում ամեն
օր, իսկ մեզանում կրկնում է
յօբելեանների ժամանակ:

Յովհ. Թումանեանց